

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เมื่อเดินทางเข้ามาในจังหวัดหนองคายสิ่งแรกที่จะมองเห็นทันทีที่เข้ามาภายในตัวเมืองหนองคาย ก็คือ อนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่ตั้งตระหง่านอยู่ด้านหน้าศาลากลางจังหวัดหนองคาย หลังเก่าและภายในบริเวณนั้นมีห้างร้านและสถานที่ราชการตั้งอยู่ทั้งสิ้น อนุสาวรีย์ปราบฮ่อถูกก่อสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2429 อยู่บริเวณด้านหลังสถานีตำรวจภูธรจังหวัดหนองคาย เป็นอนุสาวรีย์ขนาดเล็ก มีลักษณะที่มองครั้งแรกไม่สามารถที่จะทราบได้ว่าเป็นการสร้างตามรูปแบบใด แต่ที่เห็นเด่นชัดเมื่อมองอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์นี้คือ มีรูปทรงสามเหลี่ยมแหลมยาวและมีฐานอนุสาวรีย์เหมือนหลังคาบ้านในแบบตะวันตก ต่อมาใน พ.ศ. 2492 จังหวัดหนองคายได้รับงบประมาณให้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อขึ้นอีกองค์หนึ่ง การก่อสร้างครั้งนี้ทำให้จังหวัดหนองคายมีอนุสาวรีย์ปราบฮ่อถึงสององค์ และผู้สร้างต้องการจะสื่อความหมายให้แก่ผู้พบเห็นอย่างไร ในการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีระบบจึงได้ตั้งประเด็นการศึกษาว่า “นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” เพื่อค้นหาคำตอบที่เกิดขึ้นโดยมีการนำเอาแนวคิดทฤษฎี ข้อมูลต่าง ๆ มาใช้เป็นกรอบในการศึกษานัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ทั้งนี้มุ่งศึกษาหาความหมายทางการเมืองที่เกิดจากอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่ก่อสร้างใน พ.ศ. 2429 และอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่ก่อสร้างใน พ.ศ. 2492 เมื่อปรากฏนัยทางการเมืองทั้งหมดแล้วจึงนำเอานัยทางการเมืองนั้นมาเปรียบเทียบความเหมือนกันและความต่างกันของนัยทางการเมืองที่เกิดขึ้น

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพียงข้อเดียวคือศึกษานัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ โดยได้แบ่งออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1.1.1 นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม

- 1) อนุสาวรีย์ปราบฮ่อเครื่องมือในการสร้างรัฐชาติสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์
- 2) ความเป็นสัญลักษณ์จากรูปลักษณ์อนุสาวรีย์องค์เดิม พื้นที่ ภาษา และ บทจารึก

- (1) ความเป็นสัญลักษณ์จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอนุสาวรีย์
ปราบฮ่อองค์เดิม
- (2) ความเป็นสัญลักษณ์แห่งการแสดงอำนาจและความชอบธรรมผ่าน
คำจารึก
- (3) ความเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านพื้นที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ
- (4) ความเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านการจารึก 4 ภาษา

1.1.2 นโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่

- 1) นโยบายการเมืองของการย้ายสถานที่เพื่อก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่
- 2) การผลิตซ้ำความเป็นชาตินิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่
- 3) นโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่สื่อผ่านสัญลักษณ์
 - (1) สัญลักษณ์ ครุฑ
 - (2) สัญลักษณ์ พิธีกรรมบวงสรวง
- 4) นโยบายการเมืองสื่อผ่านการใช้พื้นที่ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่

1.1.3 เปรียบเทียบนโยบายที่เกิดขึ้นระหว่างตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมกับ องค์ใหม่

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการค้นหานโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อในรูปแบบของการวิจัยคุณภาพโดยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ทั้งจากเอกสารทางวิชาการหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเอาแนวทางการศึกษาสัญลักษณ์มาเป็นเครื่องมือในการค้นหานโยบายที่ซ่อนอยู่ในตัวของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อเอง รวมถึงการนำเอาแนวคิดเรื่องอำนาจ และความชอบธรรม ความเชื่อในการก่อสร้างอนุสาวรีย์ การใช้ภาษาในการสื่อสาร มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยการตีความนโยบายการเมืองที่เกิดขึ้น

1.3 ผลการวิจัย

“อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ” สะท้อนนโยบายการเมืองโดยตัวอนุสาวรีย์เป็นสัญลักษณ์หนึ่งที่สื่อความหมายมากกว่าเป็นเพียงโบราณสถานที่ตั้งอยู่อย่างไม่มีชีวิต อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมที่ก่อสร้างใน พ.ศ. 2429 ก่อสร้างในช่วงการปกครองสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เมื่อต้องการค้นหานโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์นี้จึงได้นำเอาสัญลักษณ์มาใช้เป็นแนวทางในการค้นหานโยบายการเมืองให้ปรากฏดังนี้

1.3.1 นโยบายการเมืองของการก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม

1) อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ : เครื่องมือในการในการสร้างรัฐชาติในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

การเมืองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้นำเอาอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมาเป็นเครื่องมือในการกล่อมเกล่าและปิดกั้นความเสมอภาคของชนชั้นผู้ได้ปกครองให้มีความรักชาติ เสียสละแม้ชีวิตเพื่อปกป้องอาณาเขตแดนของผู้ปกครอง และผู้ได้ปกครองจะต้องอยู่ในปกครองโดยการยอมรับอำนาจของผู้ปกครองเสมือนเป็นเจ้าของชีวิตและเป็นมหาเทพผู้อวดทวยผู้ใดละเมิดหรือต่อต้านมิได้

2) ความเป็นสัญลักษณ์จากรูปลักษณ์อนุสาวรีย์องค์เดิม พื้นที่ ภาษาและบทจารึก

(1) ความเป็นสัญลักษณ์จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม

อนุสาวรีย์ปราบฮ่อถูกก่อสร้างขึ้นตามรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยผสมกับศิลปะตะวันตกด้วยนำเอาสถาปัตยกรรมไทยที่เป็นรูปทรงจั่วสามเหลี่ยมตั้งบนฐานแห่งศิลปะตะวันตก สร้างความเป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายผ่านรูปทรงจั่วสามเหลี่ยมแสดงออกถึงความเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นไทยเพื่อใช้หล่อหลอมความเป็นชาติไทยให้คงอยู่ในสามัญสำนึกของชนชั้นผู้ได้ปกครองในจังหวัดหนองคาย อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมนี้นับประกาศความเข้มแข็งของผู้ปกครอง และสะท้อนสัญลักษณ์ของชาติไทยให้เป็นผู้มีรสนิยมแห่งผู้เจริญมีความทันสมัยไม่ได้ป่าเถื่อนหรือล้าสมัยทั้งยังเป็นการเชื่อมโยงถึงผู้ปกครองที่เป็นศูนย์กลางอำนาจและความเจริญเทียบเท่ากับนานาประเทศ

(2) ความเป็นสัญลักษณ์แห่งการแสดงอำนาจและความชอบธรรมผ่านคำจารึก

การสลักคำจารึกไว้บนตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อได้สร้างความหมายให้เกิดขึ้นเมื่อนำเอาสัญลักษณ์มาใช้ในการสื่อความหมายของความแตกต่างคู่ตรงข้ามบนพื้นจารึกสีดำมีตัวหนังสือสีขาว ในความหมายที่เป็นคู่ตรงข้ามกันขาวกับดำไม่สามารถที่จะเอามาผสมรวมกันได้ สื่อนัยความหมายว่าผู้พลีชีพเพื่อชาติเสมือนความขาวบริสุทธิ์ และกฎฮ่อเป็นความชั่วร้ายควรกำจัด อีกทั้งยังแฝงความเป็นชาตินิยมผ่านคำจารึกให้มีความแตกต่างกันด้านชนชั้น คือผู้ได้ปกครองกับผู้ปกครอง และอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมยังเป็นเครื่องมือที่ใช้สร้างความมีอำนาจ

และความชอบธรรมของกษัตริย์ในการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของกษัตริย์ผู้มีบุญบารมี มีอำนาจทางการเมืองที่ชอบธรรมสามารถกำหนดชี้ชะตาความเป็นความตายของผู้ได้ปกครองได้เสมือนเทพแห่งผู้ให้กำเนิด

(3) ความเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านพื้นที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ

การก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมก่อสร้างในพื้นที่ที่แวดล้อมด้วยสถานที่ราชการ ทั้งสถานีตำรวจและโรงพยาบาลถือว่าเป็นสถานที่ราชการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพิทักษ์รักษาประชาชนในจังหวัดหนองคาย และการนำเอาอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมาก่อสร้างในพื้นที่นี้เพื่อสะท้อนความเป็นพื้นที่ส่วนตัวของรัฐทำหน้าที่แย่งชิงความทรงจำและใช้หล่อหลอมความรักชาติเพื่อช่วงชิงรักษาพื้นที่ไว้ให้อยู่ในอำนาจของผู้ปกครองทั้งยังตอกย้ำบทบาทของราชาชาตินิยมให้สูงส่งมากยิ่งขึ้นโดยการสร้างผ่านความเชื่อแห่งพุทธศาสนา การทำความดี และปิดกั้นผู้ได้ปกครองไม่ให้ต่อสู้และแข่งขันกับผู้ปกครองที่เป็นชนชั้นนำเรือยมา

(4) ความเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านการจารึก 4 ภาษา

อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมมีการจารึกบทจารึกไว้ถึง 4 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาลาว ในการสร้างความหมายผ่าน 4 ภาษานี้ได้สื่อสัญลักษณ์แสดงนัยความหมายไว้ 2 ลักษณะคือ สัญลักษณ์สื่อความหมายตรงตัว คือบทจารึกได้ถูกสร้างความหมายอันเป็นอมตะนิรันดร์แสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และเชิดชูเกียรติยศของทหาร สัญลักษณ์สื่อความหมายแฝง คือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวบ่งชี้ถึงตัวหมายคือ คำว่าอังกฤษ ไทย ลาว จีน คำเหล่านี้ล้วนเป็นตัวแทนแห่งเอกลักษณ์ของแต่ละชาติซึ่งคำว่าอังกฤษ สื่อหมายถึง ประเทศอังกฤษ ในที่นี้ผู้ปกครองของไทยมีความคิดที่ลึกซึ้งและแยบยลในการใช้ประเทศอังกฤษคานอำนาจทางการเมืองกับประเทศฝรั่งเศสเมื่อครั้งสมัยที่ฝรั่งเศสเป็นมหาอำนาจล่าอาณานิคม และได้เข้ามาเพื่อจะหวังยึดประเทศไทยให้อยู่ภายใต้อาณานิคมของฝรั่งเศสจนทำให้ประเทศไทยจำเป็นอย่างที่จะต้องสานสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศอังกฤษเพื่อใช้ในการคานอำนาจทางการเมืองของฝรั่งเศสไปในที่ และนโยบายการเมืองเช่นนี้จึงส่งผลให้ประเทศไทยไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสอย่างเช่นลาวสืบทอดมา ส่วนการจารึกโดยใช้ภาษาไทยซึ่งภาษาไทยเป็นภาษาราชการที่ชนชั้นปกครองใช้เป็นภาษาสื่อสารกับผู้ได้ปกครองสร้างความเป็นชายขอบให้แก่ประชาชนที่อยู่ร่วมกันในจังหวัดหนองคาย ทั้งยังปิดกั้นความเป็นชาติไทยเพียงชาติเดียว ในการจารึกภาษาลาวนี้ผู้ให้จารึกมีความประสงค์ที่สื่อถึงความเป็นเมืองที่อยู่ในการปกครองโดยกษัตริย์ของไทยมาก่อน และไทยยังทำการปราบปรามในสมัยกบฏเจ้าอนุวงศ์จนเป็นเหตุให้มีการกวาดต้อนผู้คนเข้ามาอยู่ในจังหวัดหนองคาย การจารึกนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใดจะมา

กระทำการกระด้างกระเดื่องต่อไทยมิได้ และภาษาจีนที่นำเอามาจารึกไว้ในอนุสาวรีย์ปราบฮ่อนี้ เนื่องจากภาษาจีนเป็นภาษากลางของโลกตะวันออกที่มีอารยธรรมยาวนานแพร่หลายจนต้องนำเอามาจารึกไว้ในอนุสาวรีย์ปราบฮ่อเพื่อให้ผู้พบเห็นอนุสาวรีย์ปราบฮ่อสามารถอ่านและเข้าใจความหมายของบทจารึกได้ และนัยอีกอย่างที่ชอบอยู่ในการจารึกภาษาจีนก็คือ ชาวจีนฮ่อที่บุกรุกอาณาเขตแดนของของไทยนั่นเอง เพื่อเป็นการเขียนเลื่อให้วอกแวกว่าอย่าได้หาญเข้ามารุกรานประเทศไทยมิฉะนั้นจะพ่ายแพ้ไทยอย่างเช่นชาวจีนฮ่อในที่สุด

การจารึกภาษา 4 ภาษานี้ได้สะท้อนนัยความเป็นอัตลักษณ์ของชาติไทย ความมั่นคงในชาติ และยังสร้างความเป็นสากลของประเทศไทยให้มีความทัดเทียมด้านอารยธรรมกับชาติตะวันตก

1.3.2 นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่

1) นัยทางการเมืองของการย้ายสถานที่เพื่อก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่

เดิมที่อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมได้ถูกก่อสร้างที่บริเวณด้านหลังสถานีตำรวจภูธรจังหวัดหนองคายโดยได้รับงบประมาณให้ดำเนินการก่อสร้างใหม่ใน พ.ศ. 2492 ซึ่งในการก่อสร้างครั้งนี้ไม่ได้ก่อสร้างในสถานที่เดิมแต่ย้ายมาก่อสร้าง ณ สถานที่แห่งใหม่อยู่ด้านหน้าศาลากลางจังหวัดหนองคายหลังเดิมแทน ในการย้ายสถานที่ก่อสร้างครั้งนี้สะท้อนนัยทางการเมืองที่แสดงออกถึงสิ่งที่ผู้ให้สร้างต้องการใช้อนุสาวรีย์ปราบฮ่อเป็นอาวุธทางด้านจิตวิทยาเพื่อใช้ต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่แพร่ขยายเข้ามาในประเทศไทยและต่อสู้กับขบวนการแบ่งแยกดินแดนอีสานและให้หล่อหลอมความเป็นชนชาติไทยของประชาชนในจังหวัดหนองคายให้เป็นเพียงชนชาติเดียวที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากจังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดที่มีชัยภูมิที่มีความเสี่ยงจะได้รับอิทธิพลลัทธิคอมมิวนิสต์โดยตรงเนื่องจากสาเหตุหลายประการไม่ว่าจะเป็น การเป็นจังหวัดชายแดนติดเขตแดนประเทศลาวและมีกลุ่มเชื้อชาติลาวอาศัยในจังหวัดหนองคายเป็นอันมาก และจากที่จังหวัดหนองคายเคยเป็นที่ตั้งของกลุ่มเสรีไทยภาคอีสานโดยตั้งสาขาขึ้นที่บ้านนาคู ประจวบกับพื้นที่ในอีสานมีขบวนการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนจึงทำให้รัฐเกิดความหวาดระแวงจนต้องจัดสรรงบประมาณมาเพื่อใช้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชนในจังหวัดหนองคายให้มีความรักและจงรักภักดีต่อรัฐอย่างยั่งยืน

2) การผลิตซ้ำความเป็นชาตินิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่

อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่สร้างในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งสมัยนั้นจอมพล ป. พิบูลสงครามมีนโยบายในการบริหารประเทศคือ นโยบายการสร้างชาติ และอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่บรรจุจิตวิญญาณของทหารหาญที่เสียสละชีพเพื่อรักษาดินแดนไว้

นั้นได้ถูกนำมาผลิตซ้ำและบรรจุความเป็นชาตินิยมลงไปในตัวของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อเพื่อใช้สร้างความหมายให้เป็นชาติไทยเพียงชาติเดียว และมุ่งหวังให้ง่ายแก่การปกครองไม่ให้เกิดความแตกแยกทางการเมืองในพื้นที่ ทั้งยังนำเอาวัสดุในการก่อสร้างที่นำสมัยคือ วัสดุคอนกรีตมาก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์นี้ด้วยเพื่อต้องการสื่อเน้นว่า ผู้นำประเทศไทยมีประสิทธิภาพที่จะสร้างให้ประเทศไทยมีความทันสมัยและเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ และการสร้างชาตินี้เป็นสิ่งที่ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างภาพให้แก่ตนเองโดยหวังลบภาพอดีตอาชญากรรมสงครามให้กลายมาเป็นผู้เป็นที่ดีในสายตาคนไทยทุกคน

3) นโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่สื่อผ่านสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งหนึ่งที่มีความหมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง นำมาสื่อความหมายแทนสิ่งที่ต้องการให้สื่อซึ่งความหมาย เช่น ตราชู เป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายตราชากับความยุติธรรมเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นสัญลักษณ์ อนุสาวรีย์ปราบฮ่อก็เช่นกัน มีการนำเอาสัญลักษณ์มาสื่อซึ่งความหมายในตัวเองที่เห็นเด่นชัด คือ สัญลักษณ์ครุฑที่ประดับอยู่ที่อนุสาวรีย์ปราบฮ่อทั้งสี่ด้านและสัญลักษณ์ที่สื่อผ่านพิธีกรรมบวงสรวง

(1) สัญลักษณ์ครุฑใช้สื่อเน้นของความเป็นตัวแทนระบอบการปกครองแบบเก่า คือ ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อันมีพระมหากษัตริย์มีอำนาจในการปกครองสูงสุด และเมื่อนำเอาครุฑไปประดับบนอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่สร้างใน พ.ศ. 2492 นั้นมิได้สะท้อนถึงความเสมอภาคหรือความเป็นประชาธิปไตยแต่อย่างใด ครุฑที่ประดับอยู่บนอนุสาวรีย์ปราบฮ่อกลับสะท้อนนัยความมีอำนาจเหนือความเป็นสามัญชน ความมีอำนาจเหนือความเสมอภาค และครุฑในที่นี้ยังสะท้อนการเป็นตัวแทนของผู้ปกครอง ซึ่งประชาชนจะเปิดเวทีแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอแนะความคิดเห็นในเรื่องการออกกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่ขัดหรือแย้งกับผู้ปกครองก็ตาม การกระทำดังกล่าวอาจจะถือได้ว่าเป็นการไม่จงรักภักดีต่อผู้ปกครอง อนึ่งครุฑเป็นตัวแทนของกษัตริย์ผู้ซึ่งเป็นเทพอวตารจุติ เมื่อนำครุฑมาประดับไว้ที่ใดเสมือนว่าสิ่งนั้นมีความศักดิ์สิทธิ์และคงคุณค่า ฉะนั้นครุฑที่ประดับอยู่บนอนุสาวรีย์ปราบฮ่อจึงเป็นตัวแทนของอำนาจรัฐที่ใช้ปกครองผู้ใต้ปกครองให้อยู่ในอาณัติการปกครองของรัฐโดยสงบ

(2) สัญลักษณ์พิธีกรรมบวงสรวงอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ การทำพิธีกรรมบวงสรวงอนุสาวรีย์ปราบฮ่อนั้นแบ่งได้เป็น 2 อย่างคือ 1. พิธีกรรมบวงสรวงอนุสาวรีย์ 2. พิธีกรรมการวางพวงมาลา ซึ่งทั้งสองพิธีกรรมนี้สื่อเน้นความหมายของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่เป็น

ตัวแทนอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ใช้กดทับความเป็นมนุษย์ผู้เสมอภาคโดยการสร้างจากความศักดิ์สิทธิ์ให้เกิดความเชื่อในสิ่งอันเหนือธรรมชาติ ความเชื่อแห่งภูตผีและวิญญาณและสร้างความยำเกรงให้เกิดแก่ผู้ได้ปกครองอันพึงมีต่อผู้ปกครอง พิธีกรรมการวางพวงมาลาก็เป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมที่แสดงนัยของอำนาจว่ามีผู้ปกครองที่ยิ่งใหญ่เหนือผู้ได้ปกครองทั้งยังเป็นเครื่องมือที่รับใช้วาทกรรมความเป็นชาตินิยมให้เกิดแก่ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคายอีกด้วย

4) นัยทางการเมืองสื่อผ่านการใช้พื้นที่ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่

พื้นที่ที่ใช้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่นี้ตั้งอยู่ด้านหน้าศาลากลางจังหวัดหนองคาย และก่อนจะถึงตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อจะมีสถานที่ราชการและร้านค้าต่าง ๆ อยู่บริเวณโดยรอบ ในอดีตพื้นที่ที่ใช้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อเป็นพื้นที่ที่ถูกปิดกั้นให้เป็นเพียงพื้นที่ส่วนบุคคลสำหรับผู้ปกครองเท่านั้น แต่พื้นที่ที่ใช้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่กลับสื่อถึงความเป็นพื้นที่สาธารณะและแปรเปลี่ยนไปจนกลายเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อแสดงการไว้อาลัยและเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสรำลึกถึงทหารที่สละชีพเพื่อปกป้องรักษาเขตแดนของประเทศไว้ และสิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งของพื้นที่พิเศษเหล่านี้ ก็คือ ความเป็นประติมากรรมทางสังคมที่บันทึกความทรงจำของสังคมต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งพื้นที่ที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่นี้ได้กลายเป็นพื้นที่รวมศูนย์การปกครอง รวมศูนย์พื้นที่เศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้จากที่มีสถานที่ราชการและแหล่งร้านค้าอย่างหนาแน่นอยู่บริเวณนั้น และพื้นที่ที่ใช้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่ยังสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดหนองคายตอกย้ำการพัฒนาในรูปแบบพื้นที่จนแปรเปลี่ยนเป็นการสร้างความเป็นพื้นที่เศรษฐกิจผ่านธุรกิจการท่องเที่ยวไปในที่สุด

1.3.3 เปรียบเทียบนัยที่เกิดขึ้นระหว่างตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมกับองค์ใหม่

อนุสาวรีย์ปราบฮ่อได้ถูกก่อสร้างเป็นจำนวนสองแห่งต่างช่วงเวลา ต่างสถานที่ และสะท้อนนัยทางการเมืองที่ไม่ได้มีความเหมือนกันทุกประการ แต่สื่อให้เห็นความแตกต่างซึ่งกันและกัน ในความต่างกันคือ การเป็นเครื่องมือสร้างชาติที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์แบบเดียวกันแต่อย่างใด ทั้งยังมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้ในการก่อสร้างที่ไม่เหมือนกันเมื่อมองด้วยตาเปล่าจะเห็นภาพที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการใช้พื้นที่อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมใช้เป็นพื้นที่ส่วนบุคคลสำหรับผู้ปกครอง ส่วนพื้นที่ที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์องค์ใหม่จากที่เป็นพื้นที่สาธารณะแปรเปลี่ยนเป็นพื้นที่พิเศษในที่สุดและในความเป็นพื้นที่พิเศษนี้อนุสาวรีย์ปราบฮ่อได้ถูกกาลเวลาหล่อหลอมให้กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจผ่านธุรกิจการท่องเที่ยวเอกลักษณ์ประจำจังหวัดหนองคายไปในที่สุดและเมื่อเอ่ยถึงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดหนองคายก็จะนึกถึงอนุสาวรีย์ปราบฮ่อเมื่อนั้น

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นหานัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อดังที่ได้กล่าวในข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่านัยที่เกิดขึ้นไม่ได้มีเพียงนัยความหมายเดียว แต่มีหลากหลายนัยซึ่งแต่ละนัยล้วนแล้วแต่ขึ้นอยู่กับความเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏออกมาผ่านตัวสัญลักษณ์ที่เป็นรหัสหรือความหมายบวกกับบริบทแวดล้อมตัวสัญลักษณ์นั้น ๆ ดังนี้

2.1 นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม

2.1.1 อนุสาวรีย์ปราบฮ่อเครื่องมือในการสร้างรัฐชาติสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการสื่อความหมายทางการเมืองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่นำเอาอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมาเป็นเครื่องมือในสร้างรัฐชาติให้เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจและความชอบธรรมทางการเมือง แนวคิดชาตินิยม ทฤษฎีสัญญาประชาคม และสอดคล้องกับงานของ นิตี เชื้อสถาปนศิริ (2544 : ง) ใน “ความหมายทางการเมืองของลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารราชการไทย ศึกษากรณีศาลากลางจังหวัด” คือ ผลสำเร็จในการรวมศูนย์กลางของกษัตริย์ไทยที่มีกษัตริย์เป็นผู้ควบคุมอย่างแท้จริง และยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอำนาจและความชอบธรรมอันที่กษัตริย์เป็นผู้ควบคุมทุกอย่างไว้ อำนาจในการปกครองของผู้ปกครองมีอำนาจมหาศาลและยังเป็นอำนาจที่จะแสดงคุณและโทษให้ผู้ใต้ปกครองได้อย่างชอบธรรม ผู้ใต้ปกครองไม่สามารถโต้แย้งอำนาจการปกครองของผู้ปกครองได้

2.1.2 ความเป็นสัญลักษณ์จากรูปลักษณะอนุสาวรีย์องค์เดิม พื้นที่ ภาษา และ บทจารึก

1) ความเป็นสัญลักษณ์จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม เป็นการนำเอาลักษณะทางสถาปัตยกรรมมาค้นหาสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากรูปลักษณะภายนอกของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่เป็นรูปทรงจั่วสามเหลี่ยมตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมศิลปะตะวันตก สื่อความหมายของความเป็นไทยและในความหมายของมายาคติเป็นการสื่อความหมายของความเป็นชาติที่ทัดเทียมกับอารยประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสถาปัตยกรรม ทฤษฎีสัญญาประชาคม และงานของชาติรี ประทีตนนทการ (2550 : 120) ใน “การเมืองและสังคมในศิลปะสถาปัตยกรรมสยามสมัยไทยประยุกต์ชาตินิยม” ซึ่งชาติรีได้กล่าวไว้ในงานนี้ว่า “สยามเป็นเพียงประเทศเล็กที่อยู่ท่ามกลางมหาอำนาจที่ศิวิไลซ์กว่าในทุก ๆ ด้าน การเสด็จประพาสยุโรปจึงมีนัยสัญลักษณ์ของการเสด็จไปเพื่อแสวงหาการยอมรับจากมหาอำนาจด้วยในอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการไปเพื่อเรียนรู้ความเจริญสมัยใหม่เพียงอย่างเดียวโดยเป็นความพยายามที่จะยกระดับสถานภาพของ

สยามให้เสมอหน้าประเทศตะวันตกเหล่านั้นให้ได้ และหนทางหนึ่งในการไปให้ถึงซึ่งเป้าหมายดังกล่าวก็คือ การสร้างภาพของความศิวิไลซ์ในแบบตะวันตกให้เกิดขึ้นแก่สยามในทุกด้านเพื่อผลของการยอมรับในระดับสากลไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการแต่งกาย กิริยา มารยาท แม้กระทั่งวัฒนธรรมหัตถ์ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความศิวิไลซ์ และในงานสถาปัตยกรรมจะถูกสร้างขึ้นในรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกเกือบทั้งหมดโดยการนำเข้าช่างหรือวิศวกรจากต่างประเทศโดยตรง เพื่อผลในรูปแบบที่ถูกต้องมิใช่การสร้างรูปแบบตะวันตกด้วยความเข้าใจของของคนสยามเอง ทั้งนี้รูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกที่ถูกนำมาสร้างจึงทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงความเจริญสมัยใหม่และความเท่าเทียมกันทางวัฒนธรรมระหว่างสยามกับโลกตะวันตก”

2) *ความเป็นสัญลักษณ์แห่งการแสดงอำนาจและความชอบธรรมผ่านคำจารึก* เป็นการสื่อความหมายของความแตกต่างคู่ตรงข้ามบนพื้นจารึกสีดำมีตัวหนังสือสีขาวแสดงความหมายที่เป็นคู่ตรงข้ามขาวกับดำซึ่งสื่อัยความหมายว่าผู้พลีชีพเสมือนความขาวบริสุทธิ์และกบฏฮ่อเป็นความชั่วร้ายควรกำจัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกษัตริย์นิยม ทฤษฎีสัญญาธิปไตย และสอดคล้องกับงานของนิติ เชื้อสถาปนศิริ (2544 : ง) ใน “ความหมายทางการเมืองของลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารราชการไทย ศึกษากรณีศาลากลางจังหวัด” ช่วงที่สองคือผลสำเร็จในการรวมศูนย์กลางของกษัตริย์ไทยที่มีกษัตริย์เป็นผู้ควบคุมอย่างแท้จริง ซึ่งในที่นี้อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมที่ก่อสร้างใน พ.ศ. 2429 เป็น ช่วงการปกครองสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ผู้ปกครองในสมัยนั้นมุ่งประเด็นการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองให้เกิดแก่ส่วนกลางเป็นสำคัญ และการปราบกบฏฮ่อนี้เป็นการต่อสู้เพื่อรักษาอำนาจของผู้ปกครองที่พึงมีต่ออาณาเขตการปกครองไว้มิให้ผู้ใดมารุกรานได้ ทั้งยังเป็นการสร้างภาพความมีอำนาจของกษัตริย์โดยชอบธรรมผ่านการจารึกบทจารึกสรรเสริญผู้เสียสละชีพเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีต่อกษัตริย์สืบต่อไป

3) *ความเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านพื้นที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม* เป็นการสื่อความหมายความเป็นพื้นที่ส่วนตัวของรัฐทำหน้าที่แย่งชิงความทรงจำและใช้หล่อหลอมความรักชาติเพื่อช่วงชิงรักษาพื้นที่ไว้ให้อยู่ในอำนาจของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจและความชอบธรรม ทฤษฎีสัญญาธิปไตย แนวคิดเรื่องการตีความ และงานของพิบูลย์ หัตถกิจโกศล (2527 : 122) ใน “อนุสาวรีย์ไทย : การศึกษาในเชิงการเมือง” ที่กล่าวว่า การก่อสร้างอนุสาวรีย์กษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ประดิษฐาน ณ ค่ายทหาร และตำรวจรวม 5 แห่ง ได้แก่ (1) อนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ตั้งอยู่ที่ค่ายรามคำแหง จังหวัดสงขลา (2) อนุสาวรีย์กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดระยอง (3) อนุสาวรีย์พระศรีพัชรินทร

ตั้งอยู่ที่ค่ายศรีพัชรินทร จังหวัดขอนแก่น (4) อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งอยู่ที่ค่ายทิวปราการ จังหวัดตาก (5) อนุสาวรีย์กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ตั้งอยู่ที่ค่ายภานุรังสี จังหวัดราชบุรี ผู้ริเริ่มสร้างอนุสาวรีย์เหล่านี้คือ ผู้มีตำแหน่ง เป็นหัวหน้าค่ายทหาร และตำรวจใน ฐานะตัวแทนของข้าราชการในกรม กอง การสร้างอนุสาวรีย์เหล่านี้จึงเป็นเรื่องของการพยายามที่ จะสร้างความสำคัญให้กับค่ายของตนเอง และยังช่วยเสริมบทบาทของหัวหน้าค่ายอีกด้วยที่ สามารถริเริ่มสร้างอนุสาวรีย์ที่เป็นความต้องการของหน่วยตนได้ อีกทั้งพื้นที่ที่ตั้งอนุสาวรีย์ยัง แสดงให้เห็นว่า อนุสาวรีย์เหล่านี้ได้เล่นบทบาทในฐานะตัวหล่อหลอมกลุ่มเกลาราชการใน ค่ายทหาร ตำรวจซึ่งเกี่ยวข้องใกล้ชิดอยู่กับอนุสาวรีย์ได้โดยตรง

4) *ความเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านการจารึก 4 ภาษา เป็นการนำเอา การจารึก 4 ภาษามาสื่อสัญลักษณ์แสดงนัยความหมายได้ถึง 2 ลักษณะคือ สัญลักษณ์สื่อความหมาย ตรงตัว สื่อความหมายว่าบทจารึกนี้ได้ถูกสร้างให้เกิดความหมายอันเป็นอมตะนิรันดร์ แสดงความ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และเชิดชูเกียรติยศของทหารที่สละชีพเพื่อชาติ และสัญลักษณ์สื่อ ความหมายแฝง ที่สื่อความหมายว่าภาษาที่จารึกทั้ง 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษที่สื่อความหมาย การเป็นประเทศมหาอำนาจอังกฤษที่สยามสร้างสัมพันธไมตรีด้วยเพื่อให้อังกฤษเป็นผู้ทอนอำนาจ ฝรั่งเศส ภาษาลาวที่สื่อความหมายการยำเือนว่าลาวเคยตกอยู่ใต้อาณานิคมของไทยมาก่อนและ ควรเจียมเนื้อเจียมตัวไว้ไม่ให้ลุกขึ้นมาต่อสู้หรือกระด้างกระเดื่องต่อผู้ปกครองเสมือนการเขียนสื่อ ให้ไว้กลัว ภาษาจีนซึ่งเป็นภาษาหลักของโลกตะวันตกที่มีอารยธรรมยาวนานสร้างความหมายถึง กลุ่มกบฏฮ่อผู้ซึ่งเข้ารุกรานผืนแผ่นดินไทยจนไทยปราบปรามกบฏฮ่อให้พ่ายแพ้ไปในที่สุดแสดงให้เห็นว่าไทยไม่ยอมเสียแผ่นดินบ้านเกิดให้เป็นเมืองขึ้นแก่ชาติอื่น ๆ ส่วนภาษาไทยสื่อความหมาย ถึงการเป็นภาษาราชการของประเทศไทย และการจารึกภาษาสี่ภาษานี้ยังแฝงความหมายความเป็น อัตลักษณ์ของชาติไทย ความมั่นคงในชาติ และการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นสากลให้ เกิดขึ้นของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจและความชอบธรรม แนวคิดเรื่องการ ตีความ แนวคิดเรื่องการสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์*

2.2 นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่

2.2.1 *นัยทางการเมืองของการย้ายสถานที่เพื่อก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ องค์ใหม่* สื่อความหมายของความเป็นเครื่องมือของรัฐในการกล่อมเกลาระชาชนให้อยู่ใน อำนาจของผู้ปกครองโดยสันติวิธี และยังเป็นเครื่องมือของรัฐสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่มุ่ง ขจัดการแบ่งแยกว่าเป็นคนไทยอีสาน คนไทยกลาง คนไทยเหนือ หรือ ได้ แต่มุ่งให้ทุกคนมีสำนึก ของความเป็นไทยเหมือนกันทุกภาคของประเทศ โดยการนำเอาอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมาบรรจุความ เป็นชาตินิยมเข้าไปเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชนจังหวัดหนองคายให้เกิดความรักชาติให้มากที่สุด

ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดอำนาจและความชอบธรรม แนวคิดความเป็นชาตินิยม แนวคิดเรื่องการตีความ และสอดคล้องกับงานของมานิตย์ นวลละออง (2540 : 105) ใน “การเมืองไทยยุคสัญลักษณ์รัฐไทย” ที่กล่าวในสัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม สิ่งก่อสร้าง สิ่งแสดงรูปลักษณะอนุสาวรีย์ว่า การสร้างอนุสาวรีย์โดยมีรูปจำลองของรัฐธรรมนูญใส่พานประดิษฐ์ไว้เป็นสำคัญเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดความหมายของระบอบการปกครองใหม่ และความคิดพื้นฐานของการสร้างอนุสาวรีย์นั้น มีเพื่อไว้ระลึกถึงเหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญเป็นสิ่งที่น่ายกย่อง และเป็นแบบฉบับแก่นุชนรุ่นหลัง ประกอบกับการที่อนุสาวรีย์มักถูกสร้างไว้ตามที่สาธารณะ ซึ่งคนทั่วไปสามารถพบเห็นได้ทำให้อนุสาวรีย์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อสาธารณชนและผู้คนในสังคม ในฐานะตัวหล่อหลอมกล่อมเกลாதองสังคมได้โดยตรง และโดยเหตุที่อนุสาวรีย์เมื่อมีการสร้างขึ้นแล้วมักไม่มีการทำลาย ทำให้บทบาทดังกล่าวของอนุสาวรีย์ดำรงอยู่ตราบนานเท่านาน จากประโยชน์ดังกล่าวจึงทำให้มีผู้พยายามนำอนุสาวรีย์มาใช้ในทางการเมือง เพื่อหล่อหลอมคนในสังคม ให้มีความคิดความเชื่อคล้ายตามตน อาจจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามที่ แต่สิ่งที่ปรากฏออกมาในอนุสาวรีย์นั้นได้สะท้อนให้ผู้รับรู้ได้ และเห็นถึงความคิดบางอย่าง เช่น การสร้างความชอบธรรม และความมั่นคงให้กับรัฐบาล

2.2.2 การผลิตซ้ำความเป็นชาตินิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่เป็นการสื่อความหมายของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่ถูกนำมาผลิตซ้ำ และบรรจุความเป็นชาตินิยมลงไปในตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อเพื่อสร้างความหมายให้เป็นชาติไทยเพียงชาติเดียวประกอบกับการนำเอาวัสดุคอนกรีตมาก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อนี้เพื่อสื่อเน้นว่า ผู้นำประเทศไทยมีประสิทธิภาพที่จะสร้างให้ประเทศไทยมีความทันสมัยและเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสถาปัตยกรรม แนวคิดความเป็นชาตินิยม แนวคิดเรื่องการตีความ และสอดคล้องกับงานของ ชาตรี ประกิตนันทการ (2552 : 12) ใน “ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร สัญลักษณ์ทางการเมืองในเชิงอุดมการณ์” ที่กล่าวว่า รูปแบบและแนวคิดโดยรวมของกระแสนสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในระดับสากลคือ การสร้างงานสถาปัตยกรรมแบบใหม่ที่สะท้อนยุคสมัยใหม่ ยุคสมัยแห่งการตัดขาดจากจารีตประเพณี (ความเชื่อดั้งเดิมทางศาสนา) สะท้อนความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ เชื่อในทักษะเรื่องความเจริญก้าวหน้า และเชื่อในระบบคิดแบบเหตุผลนิยม รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในกระแสนสมัยใหม่นี้จะมีลักษณะร่วมกันอย่างกว้าง ๆ คือ ไม่ยึดติดกับรูปแบบประเพณีทางสถาปัตยกรรมโบราณ หลงใหลและชื่นชมในสุนทรีภาพของเครื่องจักรอันเป็นภาพตัวแทนของความก้าวหน้าและยิ่งใหญ่ของสังคมมนุษย์ การออกแบบสถาปัตยกรรมจะมีรูปแบบที่ดึงสุนทรีภาพของเครื่องจักรสมัยใหม่มาใช้ สถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้น

จะใช้วัสดุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในยุคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็น เหล็ก คอนกรีตเสริมเหล็ก กระฉก ฯลฯ

2.2.3 นโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่สื่อผ่านสัญลักษณ์

1) **สัญลักษณ์ครุฑ** เป็นการสื่อนโยบายการเมืองของสัญลักษณ์ครุฑที่เป็นตัวแทนของระบอบการปกครองแบบเก่าคือ การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อันมีพระมหากษัตริย์มีอำนาจในการปกครองสูงสุดแตเมื่อนำมาประดับไว้ในบนตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่สร้างใน พ.ศ. 2492 เพื่อสะท้อนนโยบายที่มีอำนาจเหนือความเป็นสามัญชน ความมีอำนาจเหนือความเสมอภาค และครุฑในที่นี้ยังเป็นตัวแทนของกษัตริย์ผู้ซึ่งเป็นเทพอวตารจุติ เมื่อนำครุฑมาประดับไว้ที่ใดเสมือนว่าสิ่งนั้นมีความศักดิ์สิทธิ์และคงคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกษัตริย์นิยม แนวคิดอำนาจและความชอบธรรม แนวคิดเรื่องการสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ แนวคิดเทวราชา ธรรมราชาและจักรพรรดิราชา และสอดคล้องกับงานของมานิตย์ นवलละอ (2540 : 134) ใน “การเมืองไทยยุคสัญลักษณ์รัฐไทย” สัญลักษณ์ส่วนตัวของจอมพล ป. พิบูลสงคราม สัญลักษณ์เชิงรูปธรรมอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เห็นชัดว่าเป็นการสร้างบารมีของผู้นำคือการที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ถือเอา “ไก่” และ “สีเขียว” เป็นสัญลักษณ์ประจำตัว เพราะเกิดปีระกา วันพุธ ดังที่ปรากฏว่าให้ทำรูปไก่กางปีกไว้ตามที่ต่าง ๆ ในทำเนียบสามัคคีชัยด้วยการแกะสลักไว้ตามเก้าอี้ตามประตูหน้าต่างและตามรั้ว การใช้สัญลักษณ์ไก่ เมื่อพิจารณาในกรอบของการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองแล้ว น่าจะเป็นไปได้ว่าเป็นการนำสัญลักษณ์ใหม่มาแข่งขันกับสัญลักษณ์เดิม คือ “ตราครุฑของพระมหากษัตริย์” เมื่อมีการโฆษณาชวนเชื่อเรื่องผู้นำ จึงจำเป็นต้องสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนผู้นำหรือสื่อความหมายให้คนทั่วไปรับรู้ ว่า “ตราไก่” หมายถึง “จอมพล ป. พิบูลสงคราม”

2) **สัญลักษณ์พิธีกรรมบวงสรวง** เป็นการสื่อความหมายของพิธีกรรมบวงสรวง และพิธีกรรมการวางพวงมาลา ทั้งสองพิธีกรรมนี้สื่อความหมายของความเป็นตัวแทนอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์เพื่อใช้กดทับความเป็นมนุษย์ผู้เสมอภาคกันโดยสร้างจากความศักดิ์สิทธิ์ให้เกิดความเชื่อเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องภูตผี และวิญญาณ เพื่อให้ผู้ได้ปกครองเกิดความยำเกรงต่อผู้ปกครอง ทั้งพิธีกรรมการวางพวงมาลายังเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่แสดงนโยบายที่มีอำนาจบารมีของผู้ปกครองที่มีเหนือผู้ได้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจและความชอบธรรม แนวคิดเรื่องเทวราชา ธรรมราชา และจักรพรรดิราชา แนวคิดเรื่องการตีความ และสอดคล้องกับงานของสายพิน แก้วงามประเสริฐ (2537 : 80 – 82) การผลิตซ้ำของพิธีฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีทำให้เกิดการรับรู้ถึงวีรกรรมท้าวสุรนารีอย่างกว้างขวางขึ้น และยังผลให้เกิด

พันธะความผูกพันระหว่างผู้ระหว่างผู้ร่วมพิธีกรรมกับวัตถุแห่งพิธีกรรม (อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี) นอกจากนี้กลุ่มคนผู้ร่วมพิธีกรรมต่างถูกพิธีกรรมทำให้เขาเหล่านั้นเกิดความรู้สึกแห่งการเป็นพวกพ้องกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ก่อเกิดจิตสำนึกร่วมกันตลอดจนนำไปสู่การยึดมั่นในวัตถุแห่งพิธีกรรมร่วมกันด้วย และโดยปกติบุคคลที่เป็นวีรบุรุษแห่งชาตินั้น พิธีกรรมที่มักได้รับปฏิบัติจากหน่วยงานของรัฐก็คือพิธีวางพวงมาลาเท่านั้น แต่ในส่วนของอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีนอกจากพิธีวางพวงมาลาจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดแล้ว ยังมีพิธีเชนสรวงดวงวิญญาณด้วย ซึ่งพิธีนี้มีส่วนทำให้เกิดความรู้สึกถึงความศักดิ์สิทธิ์ของท้าวสุรนารีด้วย นอกจากนี้พิธีเชนสรวงแล้ว ท้าวสุรนารียังถูกทำให้กลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อิงกับความเชื่อทางไสยศาสตร์และพุทธศาสนาด้วย

2.2.4 นโยบายการเมืองสื่อผ่านการใช้พื้นที่ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่

เป็นการสื่อความหมายของการใช้พื้นที่ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่ในอดีตเป็นพื้นที่ที่ถูกปิดกั้นให้เป็นเพียงพื้นที่ส่วนบุคคลสำหรับผู้ปกครองเท่านั้น แต่พื้นที่ที่ใช้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่ได้สื่อถึงความเป็นพื้นที่สาธารณะผันแปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่พิเศษ และเป็นพื้นที่เศรษฐกิจผ่านธุรกิจการท่องเที่ยวในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการตีความ และสอดคล้องกับงานของ มาลินี คัมสุภา (2548 : 152) ใน “อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยกับความหมายที่มองไม่เห็น” พื้นที่อนุสาวรีย์บางแห่งถูกใช้เป็นพื้นที่ชุมนุมทางการเมืองที่มีแนวความคิดตรงข้ามหรือต่างกัน เช่น อนุสาวรีย์ทหารอาสาที่เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางทหารในวันทหารผ่านศึก ได้ถูกกลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญใช้เป็นเวทีชุมนุมแถลงข่าวแจกใบปลิวโปสเตอร์และหนังสือเรียกร้องให้รัฐบาลประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อ 6 ตุลาคม 2516 การใช้พื้นที่ต่าง ๆ นั้นล้วนมีเป้าประสงค์ต่างกันทั้งสิ้น แม้กระทั่งอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่เคยถูกใช้เป็นพื้นที่สำคัญในการชุมนุมของกลุ่มศูนย์นิสิตฯ ที่ต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกา

2.3 การเปรียบเทียบนัยที่เกิดขึ้นระหว่างตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมและองค์ใหม่ เป็นการนำเอานัยที่เกิดขึ้นระหว่างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมกับองค์ใหม่มาเปรียบเทียบความแตกต่างกัน และความเหมือนกันของนัยที่เกิดขึ้น ในความต่างก็คือ อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างรัฐชาติสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ส่วนอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นชาตินิยมให้ประชาชนในจังหวัดหนองคายให้มีความเป็นชาติเพียงชาติเดียวคือชาติไทย อีกทั้งรูปทรงสถาปัตยกรรมที่ใช้ในการก่อสร้างอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมเป็นสถาปัตยกรรมไทยผสมกับศิลปะตะวันตก ส่วนอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่เป็นสถาปัตยกรรมตะวันตกที่ใช้วัสดุคอนกรีตที่มีความเป็นสมัยใหม่ในการก่อสร้าง และในการใช้พื้นที่ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมยังเป็นการสร้างพื้นที่ส่วนบุคคลที่คงความศักดิ์สิทธิ์ไว้สำหรับผู้ปกครองเท่านั้น ส่วนพื้นที่อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่ได้ถูกใช้ให้เป็น

พื้นที่สาธารณะมากขึ้นจนแปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่เศรษฐกิจผ่านกระบวนการท่องเที่ยวเอกลักษณ์ อนุสาวรีย์ปราบฮ่อประจำจังหวัดหนองคายในที่สุด ทางด้านสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อคือครุฑ อนุสาวรีย์องค์เดิมประดับครุฑเพื่อสื่อสัญลักษณ์ความเป็นตัวแทนแห่งกษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ครุฑที่ประดับในอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่สื่อสัญลักษณ์อำนาจเหนือความเสมอภาค ในความเหมือนกันของนัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมและองค์ใหม่นั้น ได้แก่ บทจารึก ที่พยายามสื่อความเป็นกษัตริย์นิยมให้คงอยู่บนตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ ตราบนานเท่านาน และภาษาที่ใช้ในการจารึก 4 ภาษา เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบถึงนัยที่ผู้สร้างอนุสาวรีย์นี้มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สร้างเอง ไม่ว่าจะเป็นการเก็บกดปิดกั้นเชื้อชาติหลายเผ่าพันธุ์ให้เป็นเผ่าเดียวกันทั้งหมด การสร้างอำนาจของผู้ปกครองเหนือผู้ใต้ปกครอง และการควบคุมผู้ใต้ปกครองไม่ให้ผู้ใต้ปกครองต่อสู้หรือกระด้างกระเดื่องต่อผู้ปกครองได้ สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นชาตินิยม แนวคิดเรื่องอำนาจและความชอบธรรมทางการเมือง แนวคิดเรื่องการสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ แนวคิดเรื่องการตีความ แนวคิดเรื่องสถาปัตยกรรม แนวคิดอนุสาวรีย์

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษานัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อนี้ ปรากฏนัยที่หลากหลายที่สื่อผ่านตัวของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมีทั้งนัยที่เหมือนกันและมีความแตกต่างกัน แต่ละนัยล้วนแล้วแต่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปทางการเมืองในสมัยที่อนุสาวรีย์ปราบฮ่อได้ถูกก่อสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านการวางนโยบายในการปกครองของผู้ปกครอง และการนำเอาอนุสาวรีย์ซึ่งเป็นโบราณสถานไม่มีชีวิตมาเป็นเครื่องมือในการสร้างชาติหล่อหลอมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ทั้งยังปิดกั้นความหลากหลายทางการเมืองแสดงออกซึ่งการเมืองไว้มิให้เกิดความแข็งข้อของผู้ใต้ปกครอง แต่สิ่งเหล่านี้ก็มิได้มีความคงทนและถาวร กาลเวลามักจะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ แม้แต่นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อก็เช่นกัน มิได้เป็นนัยที่คงที่และถาวรแต่เป็นนัยที่ผันแปรไปตามกาลเวลาทั้งสิ้น

ในที่นี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าในภาพใหญ่รัฐซึ่งตัวหลักในการปกครองควรที่จะส่งเสริมให้ผลประโยชน์แก่ประชาชนเป็นใหญ่ไม่ว่าจะเป็นการออกนโยบายในการบริหารประเทศ

การออกกฎหมายให้ประชาชนปฏิบัติ ควรมุ่งเน้นสิทธิความเท่าเทียมกันของประชาชนอย่างที่สุด ในแง่ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อนี้ รัฐควรเป็นผู้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกป้องสมบัติแห่งชาติให้คงอยู่สืบไป

3.1.2 ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

อนุสาวรีย์ปราบฮ่อเป็นโบราณสถานที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานควรค่าแก่การศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทางด้านวัฒนธรรม การศึกษาทางด้านวิศวกรรมการศึกษา ทางด้านการเมืองและการปกครอง รัฐควรสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ผ่านอนุสาวรีย์ปราบฮ่อโดยการ จัดสร้างแหล่งการเรียนรู้ชุมชนขึ้นให้นักเรียน นักศึกษาได้ทำการศึกษา ทั้งยังส่งเสริมงบประมาณ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการศึกษาโบราณสถานและโบราณวัตถุให้แบบเต็มรูปแบบ

3.1.3 ข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ

อนุสาวรีย์ปราบฮ่อถูกก่อสร้างอยู่ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ฉะนั้นการที่จะดูแลและปกป้องปกป้องอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมิให้เสื่อมความสำคัญลงนั้น ประชาชนชาวจังหวัดหนองคายจะต้องเป็นผู้รักษาไว้ แต่ทั้งนี้การที่จะเกิดความร่วมมือร่วมใจกันนั้นจะต้องมีสื่อกลางในการปกป้องและดูแล ก็คือ ส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานจังหวัดหนองคาย เทศบาลเมืองหนองคาย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย ควรร่วมมือกันเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคายตอบสนองการปกป้องและดูแลอนุสาวรีย์ปราบฮ่อมิให้เสื่อมความสำคัญลงไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาอนุสาวรีย์อื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ศึกษาเพื่อสร้างความรู้ที่หลากหลายทางวิชาการ เช่น อนุสาวรีย์ทหารอาสา อนุสาวรีย์ผู้เสียสละ หรืออนุสาวรีย์ปราบฮ่อในแง่มุมอื่น ๆ เช่น ในแง่มุมทางประวัติศาสตร์ ในแง่มุมทางสังคมและวัฒนธรรม